

Sygn. akt II UK 267/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)
SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)
SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku W. Spółki z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
przy udziale zainteresowanego Z. G.
o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 października 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 listopada 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 8 stycznia 2013 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy W. Sp. z o.o. w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z 28 sierpnia 2012 r., którą organ rentowy odmówił wydania na rzecz wnioskodawcy zaświadczenia A1 potwierdzającego, że zainteresowany Z.G. w

okresie wykonywania pracy na terytorium Francji od 4 stycznia 2012 r. do 22 lipca 2012 r. podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd ustalił, że we wniosku o poświadczenie formularza A1 wnioskodawca wskazał, że spółka z tytułu działalności prowadzonej w Polsce uzyskała obroty na poziomie 12%. Na terenie Polski zatrudnia 113 pracowników oraz realizuje 12 umów z kontrahentami (według stanu na 30 listopada 2011 r.), natomiast 160 osób jest zatrudnionych i oddelegowanych do pracy za granicą w celu realizacji 31 umów. Organ rentowy przeprowadził postępowanie w przedmiocie określenia danych dotyczących działalności spółki prowadzonej w Polsce i za granicą. Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazał, że wnioskodawca na dzień delegowania zainteresowanego osiągnął średnie obroty z okresu 12 miesięcy prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na poziomie 12%. Dane wykazane we wnioskach o poświadczenie formularzy A1 złożonych od 2010 r. wskazały, że przychody z działalności w kraju spadły - na dzień 30 sierpnia 2010 r. wynosiły 31%, na dzień 31 grudnia 2010 r. - 18%, zaś na dzień 30 czerwca 2011 r. - 12%. W okresie od stycznia 2012 r. do marca 2012 r. obrót osiągniany przez wnioskodawcę z działalności w Polsce utrzymywał się na poziomie 12%. W okresie od stycznia 2012 r. do kwietnia 2012 r. wnioskodawca zatrudniał (na podstawie umowy o pracę i umów zlecenia) i zgłaszał do ubezpieczeń społecznych w kraju średnio w miesiącu 57 osób oraz realizował 11 kontraktów z podmiotami gospodarczymi w Polsce, natomiast we Francji i w Niemczech pracę wykonywało średnio 178 osób w ramach realizowanych ok. 38 kontraktów. Liczba osób wykonujących pracę w kraju i zgłoszonych do ubezpieczenia społecznego była niższa od danych wykazanych we wniosku, gdzie do liczby pracowników w kraju wliczono również osoby niezgłoszone do ubezpieczeń (w tym studentów w wieku do 26 lat oraz osoby wykonujące umowy o dzieło). Wnioskodawca przedstawił nowy wykaz obrotów osiągniętych w Polsce i za granicą za okres od grudnia 2010 r. do lipca 2012 r., w którym przedstawił ilość pracowników zatrudnionych w Polsce i w krajach Unii Europejskiej oraz wykazał wyższe dochody osiągnięte w Polsce. Z przedłożonych dokumentów wynikało, że w okresie od stycznia 2011 r. do lipca 2012 r. w krajach Unii Europejskiej spółka realizowała średnio od 25 do 48 kontraktów w stosunku miesięcznym, gdy w tym samym czasie w kraju realizowała

od 2 do 12 kontraktów. Z zeznań świadków L. S. i A. G., jak i z zeznań słuchanego w charakterze strony prezesa R. G. wynikało, że średnie obroty w okresie ostatnich 12 miesięcy wynosiły od 82% do 85% w krajach Unii Europejskiej i od 12% do 18% w kraju. Wnioskodawca jednocześnie wskazał, że w ww. okresie zatrudniał w Polsce w oparciu o umowy o pracę i o umowy cywilnoprawne od 115 do 154 pracowników. Zmianę danych uzasadnił błędnym rozliczeniem obrotów wygenerowanych w kraju i za granicą. Zgodnie ze złożonymi oświadczeniami do obrotów w kraju spółka zaliczyła część przychodu z faktur za granicą, motywując to tym, że są to czynności z tytułu działalności rekrutacyjnej, logistycznej i administracyjnej pracowników wykonywane w kraju w ramach umów na udostępnienie personelu za granicę zawartych z pracodawcami użytkownikami we Francji i w Niemczech. Wnioskodawca w deklaracjach dla podatku od towarów i usług VAT-7 wskazał za rok 2011 sprzedaż na terenie kraju na poziomie 8,3% sprzedaży łącznej (tj. w kraju i poza granicami kraju) oraz za okres od stycznia do kwietnia 2012 r. na poziomie 11%.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy orzekł, że odwołanie od decyzji organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał na art. 11 ust. 2 lit. a, art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz art. 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wytyczne zawarte w decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z 12 czerwca 2009 r. dotyczącej interpretacji art. 12 rozporządzenia 883/2004 oraz opracowanym na jej podstawie Praktycznym Poradniku. Sąd wskazał, że obroty osiąmane przez delegujące przedsiębiorstwo w państwie zatrudnienia w odpowiednim okresie powinny wynosić co najmniej 25%. Podkreślił, że przypadki, kiedy obrót przedsiębiorstwa jest niższy niż 25% wymagają pogłębionej analizy w zakresie liczby pracowników zatrudnionych w kraju i za granicą oraz liczby realizowanych kontraktów w kraju i za granicą. Przy czym, jeśli w danym przedsiębiorstwie zatrudnione są osoby na podstawie umów zlecenia (np. studenci)

lub umów o dzieło, które nie podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, a więc nie są za te osoby odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne, to osoby te nie mogą zostać uwzględnione przy obliczaniu łącznej liczby pracowników wykonujących pracę w państwie, w którym znajduje się siedziba przedsiębiorstwa. Osoby te nie będą zatem uwzględniane przy dokonywaniu oceny czy przedsiębiorstwo prowadzi znaczną część działalności w państwie, z którego pracownicy są delegowani. Sąd wskazał, że Praktyczny Poradnik nie ma charakteru normatywnego, ale może być traktowany jako źródło wykładni autentycznej. W ocenie Sądu dysproporcja w zakresie obrotów, liczby umów i pracowników zatrudnionych i zgłoszonych do ubezpieczeń w Polsce i za granicą świadczyły o nieprowadzeniu przez spółkę w kraju działalności w znacznej części w rozumieniu przepisu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004. W konsekwencji uznał, że ustawodawstwo polskie w zakresie ubezpieczeń społecznych dla pracowników wnioskodawcy wykonujących pracę na terytorium Francji i Niemiec nie jest właściwe.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył wnioskodawca. Zarzucono naruszenie: 1) art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez ich błędną wykładnię, w wyniku której Sąd dokonał rozszerzającej interpretacji przesłanek określonych w art. 14 ust. 2 rozporządzenia 987/2009, czego konsekwencją było przyjęcie, że wnioskodawca nie prowadził w spornym okresie normalnej działalności na terenie Polski; 2) decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z 12 czerwca 2009 r. dotyczącej interpretacji art. 12 rozporządzenia 883/2004 poprzez jej błędną wykładnię w wyniku przyjęcia, że wysokość osiągniętego obrotu stanowi kryterium decydujące do uznania, czy wnioskodawca prowadził w spornym okresie normalną działalność na terenie Polski, a także 3) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny dowodów w sposób pozbawiony wszechstronności w odniesieniu do okoliczności, czy wnioskodawca prowadził w spornym okresie normalną działalność na terenie Polski.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 27 czerwca 2013 r. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję, nakazując organowi rentowemu wydanie

zaświadczeń potwierdzających, że Z. G. w okresie od 4 stycznia 2012 r. do 22 lipca 2012 r. podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny ocenił, że Sąd Okręgowy oparł się na właściwych przepisach prawa, ale dokonał ich niewłaściwej interpretacji. W ocenie Sądu Apelacyjnego poza istnieniem więzi pracowniczej wymaga się, by przedsiębiorstwo delegujące „zwykle” prowadziło działalność na terenie państwa, z którego pracownik został oddelegowany. Ponadto stwierdza się, że chodzi o działalność „godną odnotowania” w kraju delegującym. Z decyzji nie wynika natomiast, aby to właśnie obrót odgrywał pierwszoplanową rolę przy ocenie czy przedsiębiorstwo może powołać się na art. 14 ust. 1 lit. a rozporządzenia 1408/71. Sąd podkreślił, że nie można pominąć, że celem, dla którego stworzono możliwość odstępstw od zasady terytorialności było maksymalne wspieranie swobodnego przepływu pracowników oraz umożliwienie pracownikom, przedsiębiorstwom i instytucjom uniknięcia niepotrzebnych i kosztownych komplikacji administracyjnych (tak: Praktyczny Przewodnik ust. 2). Wskazał dalej, że w przypadku, gdy organ rentowy wydawał zaświadczenia E 101 w okresie poprzedzającym okres sporny oraz w okresie następnym, krótkotrwała zmiana niektórych wskaźników nie powinna ważyć na ocenie wniosku. W ocenie Sądu dokumentacja dostarczona przez spółkę wskazywała na zmienne wartości zarówno obrotów, jak i liczby zatrudnionych pracowników. W 2011 r. i 2012 r. odnotowano spadek osiąganego obrotu na terenie Polski, jednakże tendencja ta związana była w obecną sytuacją na rynku europejskim. Z tego względu, zdaniem Sądu, wartość osiąganých przez stronę obrotów nie może stanowić podstawowego determinantu w rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. Sąd podkreślił, że podczas całego okresu oddelegowania pracowników zachowany był bezpośredni związek między przedsiębiorstwem delegującym a pracownikami oddelegowanymi. Wszystkie te okoliczności, zdaniem Sądu, świadczyły o istnieniu po stronie spółki przesłanek warunkujących wydanie zaświadczenia A1.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości organ rentowy. W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 83b ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

(WE) nr 883/2004, art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009, poprzez ich błędną wykładnię, w wyniku której przyjęto, że wnioskodawca w spornym okresie prowadził normalną działalność na terenie Polski w związku, z czym zainteresowany w okresie tym winien podlegać ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, co spowodowało z kolei naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niezasadne objęcie zainteresowanego ubezpieczeniami społecznymi, jako pracownika na terenie Polski. Ponadto, zarzucono naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., polegające na niedostatecznym i błędnym wskazaniu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia, co uniemożliwia dokonanie oceny toku wywodu i tym samym weryfikację wydanego wyroku, a nadto wewnętrzną sprzeczność uzasadnienia wyroku i oparcie wywodu prawnego na nieaktualnym stanie prawnym.

Sąd Najwyższy wyrokiem z 4 czerwca 2014 r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy nie podzielił stanowiska Sądu Apelacyjnego, że obrót nie odgrywa pierwszoplanowej roli w ocenie czy przedsiębiorstwo może powołać się na art. 14 ust. 1 lit. a rozporządzenia 1408/71. Sąd Najwyższy ocenił, że obrót nie może być pomijany jako kryterium bez znaczenia, zwłaszcza, że obrót ustalony w sprawie był o ponad połowę niższy niż wymagany. Sąd Najwyższy zauważył, że skoro wymagany jest obrót na poziomie 25% w kraju delegowania, a więc jednej czwartej całego obrotu, to po pierwsze dotyczyć to może jedynie przedsiębiorstwa działającego w danym państwie, a po drugie, przedsiębiorstwa z wymaganą granicą obrotu, który co do zasady nie pozwala na dowolne odejście poniżej tak określonej skali. Podkreślił, że niższy obrót nie może być równoważony (kompensowany) wartością innych kryteriów, gdyż są one rodzajowo odmienne i dotyczą czego innego. Obrót, jako kryterium oceny w rozważanym aspekcie, legitymuje przedsiębiorcę (agencję) dopiero przy określonej wartości (25%), co oznacza, że obrót na poziomie 12% nie spełnia kryterium wymaganego obrotu w kraju delegowania, gdy się dodatkowo uwzględni, że niższy obrót nie był

krótkotrwały, lecz utrzymywał się dłużej na poziomie 12%. Sąd Najwyższy stwierdził, że agencja pracy tymczasowej delegująca zatrudnionych pracowników do pracy za granicą może być uznana za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, w rozumieniu przepisów rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 (art. 12 ust. 1) i 987/2009 (art. 14 ust. 2), jeżeli osiąga w kraju delegowania wymagany obrót z prowadzonej działalności na poziomie 25% całego jej obrotu.

Sąd Apelacyjny w (...), po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z 6 listopada 2014 r. oddalił apelację wnioskodawcy. W uzasadnieniu podkreślił, że wykładnia prawa dokonana w niniejszej sprawie przez Sąd Najwyższy jest wiążąca dla Sądu Apelacyjnego. Po ponownym przeanalizowaniu sprawy Sąd Apelacyjny podzielił pogląd, że obrót z prowadzonej działalności przedsiębiorstwa stanowi pierwszoplanowe kryterium decydujące o miejscu wykonywania tej działalności, dlatego fakt, że w spornych okresach spółka generowała na terenie Polski obrót w wysokości zaledwie 12% uzasadnia odmowę wydania zaświadczeń A1 potwierdzających, że zainteresowany podlegał w tym czasie ustawodawstwu polskiemu. Odwołując się do treści wyroku Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2014 r., zauważył, że Sąd Najwyższy w sposób jednoznaczny wskazał, że decydujące dla uznania, że pracodawca delegujący zatrudnianych pracowników do pracy za granicą może być uznany za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, jest kryterium osiągania w kraju delegowania obrotu z prowadzonej działalności na poziomie co najmniej 25% całego swojego obrotu. Stanowisko, że obrót stanowi kryterium odwołujące się do skali działalności przedsiębiorstwa, Sąd Najwyższy uznał w zasadzie za utrwalone i aktualne, jako kryterium racjonalnie sprawdzalne. Sąd Apelacyjny zauważył, że Sąd Najwyższy podniósł także, że jakkolwiek z Poradnika Praktycznego wynika, że przypadki, w których obrót jest niższy niż 25% „wymagałyby pogłębionej analizy”, to jednocześnie zaznaczył, że nie można tego interpretować w kierunku zniesienia warunku zastrzeżonego poziomu obrotu. Chodzi raczej, według Sądu Najwyższego o to, że odstępstwo powinno stanowić

wyjątek oparty na racjonalnej podstawie. Sąd Najwyższy podkreślił takie wymaganie w szczególności w stosunku do agencji pracy tymczasowej.

Uwzględniając ustalenia faktyczne dokonane w tej sprawie, Sąd Apelacyjny stwierdził, że zainteresowany nie wykonywał bezpośrednio pracy na rzecz odwołującej się spółki, ponieważ de facto był pracownikiem pracodawcy francuskiego i na jego rzecz świadczył pracę. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można było w tym wypadku stwierdzić, że pomiędzy wnioskodawcą a zainteresowanym w sprawie istniała bezpośrednia więź, albowiem wnioskodawca przez okres delegowania pracownika za granicę nie miał wpływu ani na przebieg, ani na warunki jego zatrudnienia. W ocenie Sądu Apelacyjnego fakt, że administracja spółki, kadry, księgowość i marketing prowadzone są w Polsce, gdzie odbywa się również cały proces rekrutacyjny i wydawane są dokumenty związane z pracą, nie upoważnia do przyjęcia, że wnioskodawca prowadzi w kraju znaczną część działalności. Podkreślił dalej, że decydujące znaczenie ma generowanie co najmniej 25% obrotu w miejscu, gdzie znajduje się siedziba przedsiębiorstwa delegującego. Wyjaśnił, że jakkolwiek taki próg nie wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego, tak ma on racjonalne uzasadnienie w kontekście szczegółowo powołanych przez Sąd Okręgowy w W. regulacji dotyczących zasad ustalania właściwego ustawodawstwa zakresie ubezpieczeń społecznych. Wobec powyższego i w świetle ostatniego orzecznictwa Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny stwierdził, że okoliczność, iż spółka nie osiągała w spornym okresie w Polsce minimum 25% obrotu z całej prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej uniemożliwia uznanie, że oddelegowany do pracy we Francji pracownik podlega w tym czasie ustawodawstwu polskiemu.

Wyrok Sądu Apelacyjnego z 6 listopada 2014 r. zaskarżył w całości wnioskodawca. W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 166 z 30 kwietnia 2004 r., s. 1 i nast.) oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczącego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 284 z 30 października 2009 r.) poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego niezasadnie przyjęto, iż W. Sp. z o.o. w spornym okresie od 5 marca 2012 r. do 3 czerwca 2012 r., nie prowadziła normalnej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowany nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Skarżący wskazał, że błędne zastosowanie i wykładnia polegały przede wszystkim na zaniechaniu przez Sąd Apelacyjny przeprowadzenia „pogłębionej analizy” stanu sprawy wymaganej przez „Praktyczny Poradnik - Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii”, w sytuacji braku osiągnięcia w państwie delegującym ok. 25% obrotów. Zdaniem skarżącego, Sąd nie rozpatrzył okoliczności dotyczących specyfiki działalności skarżącego i nie wypowiedział się w żaden sposób co do spełnienia innych wymienionych w przepisach prawa europejskiego przesłanek uznania działalności prowadzonej w danym państwie za znaczącą. Sąd Apelacyjny dokonując porównania obrotów w Polsce i za granicą, nie uwzględnił różnic siły nabywczej pieniądza i różnic wynagrodzeń co, zdaniem skarżącego, jest niezbędne dla oddania rzeczywistych proporcji działalności wnioskodawcy w kraju i poza nim (konieczność dokonania takiej analizy potwierdzają literalnie i wprost przepisy uchwalonej po spornym okresie dyrektywy Parlamentu i Rady 201467/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie egzekwowania dyrektywy 96/71/WE dotyczącej delegowania pracowników w ramach świadczenia usług, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym („rozporządzenie w sprawie IMI”). W ocenie skarżącego brak dokonania takiej analizy jest też sprzeczny ze wskazówkami zawartymi w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2014 r. wydanego w tej sprawie.

Ponadto zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest:

(-) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. polegające na przejęciu przez Sąd Apelacyjny za własne ustaleń faktycznych

Sądu Okręgowego, bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu Okręgowego ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne w ten sposób nie zostały rozpoznane,

(-) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. polegające na niedostatecznym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia, co uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу i przesłanek decyzji Sądu. Brak ten polegał według skarżącego na tym, że Sąd Apelacyjny uzasadniając powody oddalenia apelacji wnioskodawcy, wskazał jedynie na brak osiągnięcia przez spółkę określonych obrotów na terenie Polski, natomiast całkowicie zaniechał omówienia w wyroku wyników „pogłębionej analizy” wymaganej obligatoryjnie przez przepisy Praktycznego Poradnika, na którym Sąd Apelacyjny opierał swój wyrok, a w szczególności nie wypowiedział się co do swojej oceny odnośnie spełnienia przez wnioskodawcę pozostałych przesłanek przewidzianych przez przepisy prawa europejskiego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we [...] oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ponadto, na podstawie art. 125 § 1 k.p.c. w związku z art. 9, art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., art. 354 k.p.c., art. 267 akapit 1 litera „b” oraz art. 267 akapit 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2), wniósł o wystąpienie przez Sąd Najwyższy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prawnym o następującej treści:

1) czy pojęcie „pracodawca, który normalnie prowadzi tam swą działalność” użyte w art. 12 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a następnie uszczegółowione przez art. 14 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

oznacza pracodawcę (agencję pracy tymczasowej), który - niezależnie od pozostałych cech swojej działalności - musi osiągać roczny obrót na poziomie co najmniej 25% w państwie delegującym pracowników;

2) czy organy administracyjne i sądy państwa członkowskiego mogą uznać, że pracodawca będący agencją pracy tymczasowej wymieniony w art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 zazwyczaj prowadzi znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, w okolicznościach, w których nie osiągnął on rocznych przychodów na poziomie 25% w państwie delegującym pracowników, lecz spełnia pozostałe kryteria charakteryzujące „normalną działalność” tego pracodawcy wymienione w punkcie 1 decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników delegowanych i osób wykonujących pracę na własny rachunek, tymczasowo pracujących poza państwem właściwym (2010/C 106/02) i czy ocena spełnienia tych pozostałych przesłanek wchodzi w zakres „pogłębionej analizy” wymaganej przez „Poradnik Praktyczny - Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii” dla sytuacji, w której przedsiębiorca nie osiągnął 25% obrotów na terenie kraju, w którym ma siedzibę;

3) czy „Poradnik Praktyczny - Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii” w zakresie, w jakim ten dokument posługuje się przykładem obrotu na poziomie 25% stanowi prawne kryterium bezwzględnie wiążące sąd państwa członkowskiego oraz obywateli (i inne podmioty prawa prywatnego) państwa członkowskiego niezbędne do przypisania statusu «pracodawcy zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności», o którym mowa w art. 14 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 987/2009?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy okazała się nie mieć uzasadnionych podstaw.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego przedstawione w pkt I skargi kasacyjnej sprowadzają się w swej istocie do próby zakwestionowania, przyjętego przez Sąd Apelacyjny, kryterium osiąganego przez agencję pracy tymczasowej obrotu (25 %) na terenie Polski jako decydującej przesłanki prowadzenia znacznej działalności w kraju delegowania.

Odnosząc się do powyższego zarzutu należy w pierwszej kolejności stwierdzić, że zaskarżony wyrok został wydany przez Sąd Apelacyjny w wyniku ponownego rozpoznania sprawy w wyniku uchylenia poprzedniego wyroku przez Sąd Najwyższy. W wyroku tym (z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 550/13) Sąd Najwyższy w bardzo jednoznaczny sposób przyjął, że decydującym kryterium oceny znacznej działalności jest obrót z prowadzonej działalności. Stwierdził ponadto, że obrót ten nie może być niższy niż 25%. W uzasadnieniu tegoż orzeczenia równie jednoznacznie stwierdzono, że próg (25%) obrotu odnosi się do zwykłych pracodawców, to tym bardziej dotyczy także agencji pracy tymczasowej. Sąd Najwyższy odniósł się także do zawartego w Praktycznym poradniku stwierdzenia o konieczności przeprowadzenia pogłębionej analizy przypadków, w których obrót jest niższy niż 25%. W ocenie Sądu Najwyższego nie wynika jednak z tego, że Poradnik znosi zastrzeżony poziom obrotu, gdyż jego niższy poziom nie może być równoważony wartością odmiennych rodzajowo kryteriów, gdyż są one odmienne i dotyczą czego innego. W wyroku tym Sąd Najwyższy wypowiedział się także w kwestii oceny wartości osiąganych obrotów przyjmując, że wartość ta ma podstawowe znaczenie. Wynika z tego, że przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sąd Najwyższy bardzo kategorycznie i jednoznacznie uznał, że warunkiem koniecznym uznania prowadzenia znacznej działalności w kraju delegowania jest osiągnięcie co najmniej 25% obrotu z prowadzonej przez pracodawcę, delegującego pracowników, działalności.

Zgodnie z art. 398²⁰ k.p.c. sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Problem związania sądu, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy był wielokrotnie rozstrzygany przez Sąd

Najwyższy. W wyroku z dnia 25 marca 2004 r., III CK 335/02 (LEX nr 585801) Sąd Najwyższy stwierdził, że naczelną zasada ustrojowa procesu cywilnego związania sądu ma fundamentalne znaczenie z tego powodu nie mogą być akceptowane żadne od niej odstępstwa, poza wskazanymi w ustawie. Tak więc nie ulega wątpliwości, że sąd, któremu sprawa została przekazana, jest związany wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005 r., II CK 413/04, LEX nr 395075, z dnia 8 października 2009 r., II CSK 180/09, LEX nr 536071).

Ponadto także w wielu orzeczeniach Sąd Najwyższy jednoznacznie stwierdzał, że wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy jest związany nie tylko sąd, któremu sprawa została przekazana (art. 398²⁰ zadanie drugie k.p.c.), ale także podmiot wnoszący skargę, a w konsekwencji również Sąd Najwyższy rozpoznający taką skargę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II PK 344/09, OSNP 2011 nr 21-22, poz. 271). Również w wyroku z dnia 21 maja 2010 r., II CSK 628/09, LEX nr 602237) Sąd Najwyższy przyjął, że zasada związania wynikająca z art. 398²⁰ k.p.c. obowiązuje nie tylko sąd, ale i strony, które nie mogą skutecznie oprzeć skargi kasacyjnej - od wyroku wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy – na podstawach sprzecznych z wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny po ustaleniu, że spółka nie osiągnęła w spornym okresie 25% obrotu z całości prowadzonej działalności w Polsce, będąc związany wykładnią dokonaną przez Sąd Najwyższy, nie mógł rozstrzygnąć, że oddelegowany do pracy we Francji pracownik podlega ustawodawstwu polskiemu. Tak więc jedynie na marginesie można zauważyć, że Sąd Apelacyjny odniósł się także do innych okoliczności stwierdzając, że działalność spółki na terenie Polski ogranicza się tylko do zarządzania wewnętrznego i prowadzenia czynności administracyjnych.

W tym stanie rzeczy sprawy zarzuty przedstawione w skardze kasacyjnej należało ocenić jako próbę polemiki z poglądem Sądu Najwyższego i w rezultacie rozstrzygnięciem Sądu Apelacyjnego. Jeżeli bowiem kryterium obrotu na poziomie 25% uznaje się za konieczne dla stwierdzenia znacznego prowadzenia

działalności, to nie było konieczne prowadzenie pogłębionej analizy innych kryteriów prowadzenia działalności przez skarżącą.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że w rozstrzyganej sprawie nie wystąpiły wskazane w ustawie przypadki przewidujące odstępstwa od zasady związania sądu, jak i zarzuty skargi nie odnosiły się do kwestii nieprzesądzonych w toku wcześniejszego postępowania przed Sądem Najwyższym. Tym samym należało przyjąć, że przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej nie wystąpiły przesłanki uprawniające do odstąpienia od wykładni dokonanej we wcześniejszym wyroku Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 r., I PK 205/14, LEX nr 1710345), jak i konieczność wystąpienia przez Sąd Najwyższy z pytaniem prawnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.